

О. ВЛИЗЬКО

КНИГА

БАЛЯД

КНИГОСПІЛКА

ОЛЕКСА ВЛИЗЬКО

КНИГА БАЛЯД

КНИГОСПІЛКА

1930

Бібліографічний опис цього видання розміщено в «Літопису Українського друку», «Картковому репертуарі» та інших показниках Української Книжкової Палати.

Обкладинка худ. ОЛЕКСАНДРА ВЛИЗЬКА

ЧИТАЧУ!

Напиші свої думки з приводу цієї книги, зазначивши свій вік та соціальний стан, і надішли їх на адресу *Київ, Пушкінська. 8, Український Інститут Книгознавства та авторів — Київ, ул. Стрілецька 26, п. 17.*

Укрполіграфоб'єднання. Київ, 3-я друкарня, Червона площа № 2-а
Зам. № 2558 тираж 2,000—3³/₄ др. арк. Міськвіт № 1078

*Це треба вночі повідати,
коли мавпи деруть роти
і в лісі викивши гуляють,
тримаючись дружньо за хвости,*

Редьярд Кіплінг.

elibrary.org

БАЛЯДА ПРО БАСМАЧА МАМЕТА - АБДУЛУ

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Кращий з усіх правовірних, я в гори до них пішов,
і був я голодний і голий, і чобіт був без підшов.
Я прийшов у намет парваначі, до гози - ляхкарбаші, —
до Ібрагима-бека, — до друга Енвера-паші.

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Гордо я віддав селяма, високо груди тримав,
і сказав мені Ібрагим-бек: — „Що ти маєш і що ти мав? —
Чи забрав у тебе дружину, чи рвав за бороду й вус, —
тебе ображав перед аллахом смердючий кзил-урус?“

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

— Ні, -- відповів я беку, — дружини в мене нема,
і при мені з собою воля аллаха сама.
Я прийшов з тобою боротись за віру, до смертних
останніх ран,
бо бога мого джадид не шанує, і не шанує коран!“

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Сказав мені Ібрагим-бек: — „Гаразд, — ти будеш мій
етим!—
Живий залишишся, — гозою станеш, — бойцем аллаха
святим!
Коли ж помреш, — шахідом будеш, — ти чесно носив
ножа,—
і будуть на небі в садах пророка тебе покликати —
ходжа!“

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Гукнув до вірних Ібрагим-бек: — „На коней! — Кзил-
аскери йдуть,
а повн розумний міркує, — дурень встигне потонуть!“
Швидко скульбачили коней етими, — Ібрагима-бека раби,
і полетіли, — не сходячи з сідел протягом доби.

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Був піді мною подарований беком кінь, — не спотикався
він,
я на ньому, — Мамет-Абдула, — спускався до долини,
піднімався на гору на ньому, хвала живого творцю,
що мене утворив і кобилу дістав мені оцю!

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

З нами були рушниці інглезів, гострі мечі були,
і ми найкращі сини пророка, хоч звали нас: — „Гали!“
З нами був, — я це відчував, — охоронець наш —
Шої-Мардан,
Шири-Яздон, і за нас молився великий Ага-хан.

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Швидко ми налетіли, — і яструб не впав би так
на вівцю,
як ми на вишлак, — аж вітер бив нас по лицю, —
праворуч, ліворуч, — не дивились, — як свіжний гір
обвал, —
не шукали доріг, — на конях перелетіли дувал.

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Різали ми як треба, — великий був переполох, —
од крові джадидів і кзил-урусів, — на небі аллах оглух.
Вішали ми й гвалтували, і кров дівчат по ножу
текла як помста шаріяті за скинуту паранджу.

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Але кзил-аскери нас одбили, вигнали нас з кишлаку, —
ми стали тікати, при цьому я був поранений у щок. —
На повороті в гори спіткнувся мій кінь і впав, —
мене покинула воля аллаха, і я полоненим став.

Про це мені оповідав добро людей Салах —
Мамет-Абдула, — хай його помилує аллах!

Мене зв'язали джади́ди, кзил-аскери одвезли, —
я бачив, — таджики на мене були, як собаки, злі, —
мене одвезли кзил-аскери в місто Дюшамбе, —
тут мене розв'язали, і я побачив тебе...

Вислухав я Мамета-Абдулу, — гукнув: — „Розстріляти! —
Швах! —

Я не помилую, — хай його помилує аллах!“

БАЛЯДА КОЛОНІАЛЬНИХ ВПРАВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Гео Шкурунієві.

Високий інглез, ватажка юрби, брата спитав мого:
— Гуер ду ю уант ту го?

Брат мій сказав, ватажок юрби: — Ми підем до вільних
гір, —
зис не нот фар фром гір!

Інглез сказав: — Гаразд! — Проходьте! — Ви хочете
волі? — Гуд!
Тільки ідіть стороною, бо моя плянтація тут!

Феруил май фринд, ватажку юрби, — ідіть усі, але, —
ми наставим гармати на гори і буде вам дуже зле! —

Бо не хочете ви працювати, бо собаки ви й ледарі! —
Мусимо вжити заходів, — ай им уері сорі!

Інглез пішов. — Мовчала юрба. Але брат мій сказав: —
Ого! —

Гив ю стіл павдер ія юр павдер горя?!!

БАЛЯДА ПРО ЗАЙВІ ОЧІ

— „Сеїд-Магомет-Рехим хан,
Хіви й пустель господар,
мир його дому,
а ласка неба
хай буде йому на дар, —
про Хадона Мулу-Музафара,
що був у Мецці на Айди-курбан:—
він
зламав
закон шаріату, —
не схилив перед ханом тюрбан. —
Виконав п'ять
і від сім до десять,
а на шостому ступні став,

став
зрадником бога
на шостому ступні, —
селяма хану не віддав.
Про нього ми
всім правовірним
та вірним слугам своїм,
що в місяць Шабан,
у Шабана день
відбудеться суд над ним.
Аллах —
світло небес і землі, —
про це говорить коран,
волю його
виконую я, —
друг пророка — Рехим хан.
Так я сказав —
Рехим хан, —
Хіви й пустель господар,
і про це записано,
й слово моє
незрушне, —
я акбар!“
В місяць Шабан,
у Шабана день,
по намазі,
в вечірній час
привели на площу Хадона Мулу-Музафара,
що вівці пас. —

Він був ходжа й Хадон і в Мекку
на Аїди-курбан ходив,
але
не мав ні пула й блох —

дітей злидарства плодів.
Зробив правовірним селям Музафар,
і спитав його кази-калян:
— „Що ти скажеш про те, над чим
розгнівався, — мир йому, — хан?“
Сказав Хадон Мула-Музафар:
— „Хвала аллаху світів!—

Не хану судити мене,
тобі ж, —
рабу його, — й поготів!

Горе моє,
о, хто збагне,
душу поверне назад,
з коренем вирвану,
хто збагне,
де вітчизни моєї сад! —

Пусто, пусто,
й де та кров,
що гад з правовірних ссе,
так я питаю
й усіх, що тут,
і небо й землю, —
все!“

Мовчать усі
на землі й у небі,
й кази-калян мовчить,

Чути, —
далеко у тугаях, —
наполоханий птах кричить.
Мовчить пустеля,
й тьма фаланг,
почувши
овечий дух, —
кладає селям
овечим слідам
і робить обачнішим рух.
Небо мовчить,
і дурна зоря,
що порушує тишу небес, —
соромливо зникає
слідом за тим,
як вогненний зробить скрес.
Витер Хадон Мула-Музафар
поречаних губ пісок:
— „Куди подівся
мого народу,
тіла мого сок?
Посохлі губи —
від крові моврі,
очі —
від сліз сухі,
Страждаємо ми
голодні й босі,
а за які гріхи!
Нас на землі
ніхто не любить,
не захищає ніхто. —

Над нами стоять
ахсакали й беки, —
наші хазяї то. —
Захочуть, —
шкуру здеруть
і шаху
в Персію продадуть. —
Це з нашої крови ж
і нашого поту
бучні каравани йдуть.
Бекам — оazi,
а нам — пустеля,
і доля наша така,
Що бекам — жінки,
а нам товариство
обдертого ішака.
І хан —
не карає злочинців, —
значить, —
найбільший злочинець —
хан,
хай буде над ним
прокляття бога,
хай гноєм укриється ран!
Я був у Мецці
на Айди-курбан,
і звуть мене люди —
ходжа,
я бачив
багаті краї та землі,
і плаче моя душа.

Бо всюди,
всюди одна неправда,
всюди та сама рука
багатого й жирного
рве останні
хліба шматки
в бідака.

Але найбільш нещасна країна, —
це рідна країна моя. —
Хай здохне володар її. —
Ніколи
не уклонюсь йому я!
Зідхнув Хадон Мула-Музафар,
ущух
і губи обтер,
і всі почули,
як сповнює шумом
чорний важан
етер,
і всі почули,
що навіть у тиші
може шуміти світ,
здригнулися й витерли рукавами
з чол
холодний піт. —
Тоді підвівся кази-калян,
повітря ковтнув
і сказав:
— „Газда вірних — Рехим хан, —
через мене — слугу, —
наказав:

воля його
є непорушна,
і велич —
вище небес,
і він говорить про Музафара,
що це не ходжа,
а пес! —
Тільки пси
багато бачать, —
люди не вміють цього, —
очі пса
в пастуха Музафара,
як пса її покарають його:
завтра в нього
зайві очі
вирвуть
двоє майстрів,
і пустять
сліпого
шукати правди,
якої видючий —
не стрів!“

ЗАТИШНА БАЛЯДА СЕРЕД БАМБУКУ

Тюнгуй У-Лян у саду сидів,
де брелів джерел
і коників стик.

Він співав
і дивився, зникає як
за Хуайнанем молодик.
У воді ненюфари гоїдались і так і так,
тріпотів у кущах і співав соловей.

Співав У-Лян
про пташиний спів,
як про це написав поет Ван-Вей: —
Із душею вві сні я між гір на весні...
Біля вод перестала кориця цвісти...
Тиха ніч, і на провесні гори пусті...
Наполохавши птахів, місяць світить мені.

Біля вод,
де весною природа мовчить,
раптом злякано птах межигірній кричить...
Нижче росту людського в саду дуб.—
Жалюгідний ніжний У-Лянів сад.
Але серце хороше,
воно таке,
що його не посміє торкнутись гад.
Ноги підклавши під себе хрест-чавхрест,
сидіти,
а дума про що коли йде день...
Співав У-Лян про час світань,
як про це написав Мен-Хао-Жень: —
Непомітно зі сну,
як зникають сичі...
Чуєш! Чуєш!
Усюди пташки цвірінчать...
Звуки вітру з дощем чув учора вночі...
Скільки впало квіток!
Як же можу я знать...
Неприємна річ на світанні світ,
кожну дірочку видно в дранті життя.
Хіба залатати собою,
ба й сам
вже давно розпанаханий на шмаття.
Неприємна річ,
та на жаль нема
ні оленя, ні півня.
На випадок цей

співав У-Лян про оленячий тин,
як про це написав поет Ван-Вей: —

Тут у горах пустих не видно людей...
Тільки чути відгомін далеких речей...
Та проміння косе

входить в темний ліс, —

місяць то вигляда з висоти небес...

Невесела річ хороші пісні
співати сумно. — Треба, або...

Співав У-Лян про думи в тиху ніч,
Як про це написав Лі-Тай-Бо: —

Перед ліжком моїм молодик блищить,
наче іній лежить...

Споглядаю, п'ю...

Подивився на те, голова летить...

І пригадую знову країну свою...

У-Лян заплакав.

Погана річ.

Не менш погана й віршів іржа.

Адже люди є,

що цікаво їм,

чи співав У-Лян про ножа.

БАЛЯДА ПРО „ВЕСЕЛОГО РОЖЕРА“

Шкіпер у XVII віці: —
Не смійтесь, сери й
прегарні пані, —
„Веселий Рожер“
в океані.
Я дуже прошу, —
йдіть в каюти: —
то чорний прапор,
то чорні люди.
Ви певно чули: —
сер Генрі Морган —
заласний лицар,
що пахне моргом.
Він завжди носить,
о, любі леді,

кістки й мізковню
на колеті.
Чорти під черес
не ставлять шлюзи:
як має гроші,
то анталюзи.
Йому ж плянета
шмарує губи,
і каравелям
нема рахуби.
Бучаві трупн
висять частенько
на їхніх вантинах
чи стеньгах,
де білі фрези
під мертвим ротом —
всю ніч цілуються
зі шкотом.
Та й наша справа
з анталом рому
(повірте
шкіперові старому),
що дві пантофлі,
бо цей гульвіса —
антала — вип'є,
а нас повісить.
Отже, не смійтесь,
о, сери й пані, —
„Веселий рожер“
в океані...

Автор у ХХ віці: —
Пірпонт Морган,
і ти без звіту,
Оце твій предок,
бандите світу.
Не має прапор
„Веселий Рожер“,
але й без нього
життя хороше. —
Сидиш між акцій
і між паперів
і ти —
грабіжником імперій.

БАЛЯДА З ОДРУБАНИМ ХВОСТОМ

Пітерсе, ти не повіриш, клянуся, — я не брешу!
Зараз сиджу в своїй каюті й ледве перо держу! —
Бо я заслаб від сміху й віскі. У крейсера гарний хід.
Проте вода страшенно набридла. Спека. Вживаю лід.
Пітерсе, ти не повіриш, клянуся, — я не брешу!
Зараз сиджу в своїй каюті й про все тобі пишу. —
Їх було, як мух, до чорта. До річч, — мух нема,
але москіти замучили. Далі! — На чому спинився?! —
Чортма! —

Здається на неграх. Так от подумай, як весело нам було,
коли ми стріляли й приціл наводив сам капітан Мак-
Куло.

Ти знаєш нашого капітана? — Напевне, що знаєш, — так?
Він уже для чорних собак не раз робив кавардак.

Веселий джентлмен наш капітан. Учора він нам звелів
запхати негра в дуло мортири й стріляти в свинячий
хлів.

Пітерсе, я тобі й не сказав, що це на суші було, —
з крейсера висадили десанта за наказом Мак-Куло.
Так от продовжую. Позавчора найкраща вистава в нас
була: — ми негру по краплі на лоба лили сірчаний квас.
Йому потрошку до самого мозку череп роз'їло. Ми
потім його акулам зіпхнули, вдаром ноги з корми.

А вчора, — забув, — ну й пам'ять у мене, — вчора
взяли на борт
негра, щоб бігав, і за ним ганявся Мак-Куло улюбле-
ний хорт.

Дуже смішно, о, Пітерсе, друже, як негр від собаки
тікав,
він зліз на місток, сховався в шлюпку, але хорт його
відшукав.

Тоді цей негр, — повіриш Пітерсе, як це було смішно, —
втік на щоглу від пса Мак-Куло. — Підстрелили все одно.
Відтак негритянки: — Мак-Куло зв'язав на палубі
всіх

і за командою матросам залпом звелів порізати їх.
Потім ми рушили в Порт-о-Пренс, підв'язавши собі
під корму,

на грубому тросі штук із сто, — негрів веселу юрму.
Вони надзвичайно смішно тонули, захлиналися в піні
вони.

Наш патер стояв на кормі й сміявся: — „Господь вас
борони!“

Ти знаєш, — наш крейсер прекрасно ходить, отже для
негрів буксир
один з найкращих! Пітерсе, їх, — ковтнув за штурва-
лом вир.

А декого з них, іще живого, акули за ноги тягли!
Пітерсе, друже, ці дні на Гаїті ми весело провели!
Клянусь бородою святої діви, — я тобі не брешу!
Зараз вночі сиджу в каюті й про все тобі пишу.
До Порт-о-Пренсу ще далеко. Боюся, що буде нудьга.
Стали під берегом. Негрів нема. Ніч. Стара кочерга
швендяє в небі, як завжди, й у мене почався старий зуд:—
згадую ніжно Коні Айланд і милу Мері Гуд.
Зараз виходжу: — на палубі шум: — Мак-Куло танцює
чарлзтон,

чи що, — не знаю
. „Вордл“. Сенсація. Крейсер „Лінвінгстон“:—
Біля Гаїті в гирлі Гини, в океані знайшли його.
Екіпаж зник. Що з ним трапилось, — ніхто не знає того
На палубі кров. В одній з кают знайдено тільки хвіст: —
Ляйтенант, що пустив собі кулю в лоб, і з ним неза-
кінчений лист.

БАЛЯДА ПРО КОНТРАБАНДУ

Повниться море дзвоном бинд...

— Хлопці!

— Вітрила на фордевінд!

— Носа на хвилю!

— Держи горцей!..

— Не доведи господь гостей!..

Море,— не море,— регіт банд...

Повно в шалюнді контрабанд...

— Не доведи господь гостей!..

— Тихше, братішки! —

— Держи горцей!..

Перець.
Шафранба.
Листя мирт.
Кружево з Брюсселю.
Золото.
Спирт...

— Не доведи господь гостей!..
— Цить Паядопуло!
— Держи горцей!..

— Вже проминули!?
— Ні?
...Удар!
Кинув прожектор
в холод,
в жар!

— Не дддоведи-и господь гостей!..
— Бісів сину! . —
— Держи-и горце-ей!..

Стріл...
Блискавиця...
— В море!
— Шквар!!
Стріл...
Кров...
Труп...
Мар...

— Ба...тько...ві там пере...кажи...

— Чорт тобі в руль!

— В море держи!!

— В мо! —

о! —

о! —

ре!..

Море, — не море, — регіт баянд...

В морі, на штормі контрабанд —

исти —

факт, а не містика...

Бита шаянда...

Кров...

Труп...

Життя

продається

за

руб!!!

БАЛЯДА ПРО ЛЕТЮЧОГО ГОЛЛЯНДЦЯ

Важкий
броненосець
відходить
в рейс.
Відходить земля,
мов іржавий дах.
Місток.
Капітан.
На злих вустах
тринадцять чортів,
а на носі
цейс.

У просмиках
корчиться

хмарний лоб...
Над обрієм
сонце
і синій чад,
і дивляться жабами
дула гармат,
роззявивши
в небо
залізний дзьоб.

У жмурках безодня.
Гуркоче даль.
Цвірінька на палубі
теплий
крап.
Дзвенять якорі.
На бакборті трап
тихенько
скрегоче
в холодну сталь...

Мовчить океан
у блакитній млі...
І раптом
наказ:
— Повернути!
— Вест!
Над обрієм
щогла
здіймає хрест,

та прапор
кривавий
на синім тлі...

І гостро,
мов кортик,
напружено зір,
і рвуть
ляйтенанти
смішок на вустах:
На тім кораблі,
на обдертих вантах
розвішено
трупи...
— Як холодно!..
— Бррр!..

Все ближче...
Все ближче...
І жах нароста...
І сморід
пливе
броненосцю
в розріз...
Але,
налетівши,
легенький бриз...
— Назад!..
— Поверта!..

Пропа́в корабе́ль...
А на спинах —
мороз...
І тільки но
впала
на палуби
ніч, —
на баці,
товаришу,
стримавши річ, —
сказав про Голляндця
рябий матрос...

На хвилі
подмухував
вітерний міх...
Схилившись
на чорний, холодний борт,
причувсь капітан.
Рвонувсь, як чорт,
у спазмі,
крізь зуби,
намацавши сміх:

— Летючий Голляндець!?
— Ха-ха-ха!
— Та це ж
комуна́рів
розстріля́ний бри́г!..
І ра́птом,

згубивши підпору з-під ніг, —
в покорчене
черевом
регит захвав...

У просмиках
брутиться
хмарний лоб...
Над обрієм
золото й
синій чад.
І дивляться жабами
дула гармат,
роззявивши
в небо
залізний дзьоб.

У жмурках безодня.
Гуркоче даль.
Цвірінька на палубі
хмарний
крап.
Дзвенять яко рі.
На бакборті трап
глузливо
скрегоче
в холодну сталь.

БАЛЯДА ПРО ЧЕСТЬ МАТРОСА

Пітерсе, друже, дивися в вічі, я помираю, ой,
господи, боже морів суворих, душу мою заспокой.
Я маю гріхи, й іріхи, як камінь, тягнуть мене на дно.
Господи, боже, Пітерсе, друже, жити мені не дано.
Ти кажеш — море, так це не море, не море, о, ні, о, ні,
господи, друже, це ж моє горе прийме мене на дні.
Пітерсе, друже, мені байдуже, де пекло, котрий рай,
але, я боюся з кінця бугшприту відчути смертний край.
Там на містку стоїть гардемарин: — кулі дум-дум, наган,
і вже розстріляний впав у море Деві О'Галліган.
Тепер виходить Джо Карпентер, а потім вийду й я,
сер адмірал жеребка прогляне, черга настане моя.
Я довго дивитися буду в дуло, — стріляти вони не
спішать, —

патрон в барабані й курок під пальцем — спокійно
в них лежать.

Сер адмірал рукавичкою мляво дасть елегантний знак,
спустить курок гардемарин, і в море я упаду навznak.
Коли не поснідає мною акула, однак повечеряє чорт,
йому ж не часто подібні страви гостинно спускають
за борт. —

Не часто святкує старий розпусник, зелена свиня морів,
але сьогодні напевне лопне, від наших сумних жирів.
Пітерсе, друже, дарма бунтували, — йолопами були,
адже й у ніс і в корму дредновуту пащі ескадр гули.
Ми надто повірили в власні сили, ми волею сліпли
й ось

тепер пропадаєм, тепер бракувати буде десь і когось.
Кожний десятій іде під кулю, чому ж замість тебе — я?! —
Ти зостаєшся живий і самотній, а в мене синок,
сім'я...

— Гей, боягузе, закрій кінгстони, — не говори єрунду! —
Бога немає, а ми — не друзі! — Дай жёребка! — Я йду!
Я що сказав?! — Забери ірляндця! — Рота, — кажу, —
затуляй!..

— А ти, гардемарине, де ж ти вчився, — вище, сопляк,
стріляй!

БАЛЯДА ПРО КОРОТКОЗОРЕ ЕЛЬДОРАДО

В далекі моря пішли кораблі
з людьми,
що набридли своїй землі.

А людям
набридла своя земля,
набридла людям ласка короля,
і вони прийшли до портів іздаля.

У людей по кишенях
вітер гуляв,
і чортяк ножа виглядав з халяв.
Був у них хаотично оздоблений ріт,
од легеньких пушків,
до великих борід,

і кремезні руки,
що рвали дріт.

Люди сіли на свій корабель
і поїхали до фантастичних земель.
Люди спали на палубі
в спеку й мороз,
у щокі їх бив безпритульний трос,
і вночі наступав на ноги матрос.

Люди снили місцями веселих озер
і з-просоння мимрили: —
„Пробачте, сер!“
А матрос сміявся й плював за борт,
і мріяв
про черговий п'яний порт,
щоб випить з дівчатками,
хай їм чорт.

Люди їли щодня свій черствий хліб,
і чекали землі,
де злізти могли б.
Їх привіз корабель до порту Цара,
де в хашах Пріяпа красунь гора,
золота,
пранців,
та іншого добра.

Повинули люди свій корабель
і злізли на землю чужих земель.

Останні центи спустили в порту,
останню кишеню визнали за пусту
і стали шукати свою мету.

Спритний гідальго до них прийшов
і роботу їм випадково знайшов.

Він сказав,

що в нього великий такт,
Знайде він для людей Ельдорадо,
факт,
але ось дрібничка, —
підпишіть контракт.

Люди рота роззявили, й
кавалер
їх повів до підніжжя Кордільєр.
На плянтацію вивів, сказав:

— „Стоп!
Ельдорадо тут! Кожний з вас — холоп!
А хто тікатиме, — куля в лоб!“

І подумали люди: —

„Це тут? Ба ні, —
ми несли Ельдорадо на своїй спині“.
Але пізно.

В джунглях нема воріт. —
Не вернутись додому, де виріс рід,
із руками, що рвали б не тільки дріт.

БАЛЯДА ПРО ОСТАТОЧНО КОРОТКОЗОРЕ ЕЛЬДОРАДО

В нудний океан пішов корабель,
з людьми,
що втекли від своїх земель.
Бо власна земля —
холодна й німа,
бо власна земля, —
як завжди, — тюрма,
а краща, —
усюди, де нас нема.

Конквістадори пливли було! —
Од ромів і райн
в голові гуло.

Тепер над трубами жадних райн. —
Простий пароплав,
без ніяких тайн,
компанії

„Зюйд Емерікен Ляйн“.

Пароплав припадає на два борти,
між двома бортами —
люків роти.

В трюмі — бізнеси.

В камбузі — антал
віскі,

на прізвище „пан Скандал“.

Це й пуп романтизму! —

Відал—міндал!?

Романтика моря?

Конрад?

Стівенсон?

Капітан

таємничий, як масон? —

Нічого подібного.

Через борт
схиляється кілька зелених морд,
щоб дерти з апльомбами шлунки:

— „Чччорт!“

В сальоні для шиберів,

нагорі.

танцює Манон
з кавалером де-Грі.
А палубу третю,
від бруду руду —
провігрює сон
про світ какаду,
про кактуси й
Мехіко на меду...
І тут
попадає в поганий стая
з Принцесою Мрії
Едмонд Ростан.—
Сягнувши поглядом моря пастель, —
всесвітніх поетів найкраща модель, —
вишукує блох
Жофруа Рюдель.
Поет Мелісанд!
Ти мені не брат?
Я шукаю,
чи ні,
твоїх Ельдорад?
Навряд чи шукаю,
бо не один
з таких, —
попадає за сірий тин, —
в міцний і жорсткий
карантин.
В дурний океан
іде корабель

з тобою,
що втік від своїх земель.
Чи власна земля,—
холодна й німа?
Чи власна земля,—
назавжди тюрма?
А краща,—
чи всюди, де нас нема?

БАЛЯДА ПРО ЧЕРВОНИХ ФРОНТОВИКІВ

По розбурканих землях
grimить нога
напоєних зненавистю
пролетарів.

Знамена їхні
полоще кров,
і бронзові зорі рамен
дзвенять.

По бруксах Берліну
вони ідуть
спокійним шерогом
спартанських тіл.

Червоні пов'язки
горять,
як мак,
на тлі
суворих сірих форм.
Горять
кострища артерій,
це
100.000
червоних фронтовиків.

По Унтер-ден-Лінден вони йдуть,
Ідуть,
щоб піднести
свій протест.

Знамена їхні
полоще кров,
і бронзові зорі рамен
дзвенять.

На розі спиняються всі вони. —
Говорить оратор
з трибуни плеч.

Оратор говорить.
Його слова

подальшим

товариші передають.

І слово

по згортках

похмурих чол

збігається шквалом,

аж поки з вуст

не рветься полум'ям:

— „Хай живе

Комуністичний Інтернаціонал!“

БАЛЯДА ПРО ДВОЗНАЧНУ ВОЛОШКУ

Як кажуть у казці: —
прегарного дня
приїхав поет, —
лірична матня.

Він вийшов у поле
на „шелест отав“,
побачив волошку й
у позу став:

— Моя Україно! —
п'янюче вино!
Моя волошино! —
Блакитне панно!..

І раптом
 над цим
 надзвичайним панном
пройшов
 прозаїчний, як жук,
 агроном. —

Рвонув волошину, —
 в руках розтер
і надвоє
 степ
 матюбом
 роздер:

— Хлібпляна прорвано! —
 Люди сплять,
а в полі —
 волошки, —
 хліб їдять!

БАЛЯДА ПРО ОСІННЬОГО КАСИРА

I

Б'ється птахом
скажений жар
об стілець
і важкий бювар,

і папери
скриплять,
мов крук,
в лихоманці
блідих
рук.

І не серце —
кривавий вир,
мов закутий
у клітці
звір,

в агонії
юних літ
в заїратований
б'ється
лід

обрахунків,
гросбухів,
кас,
догорівши,
як в лямпі
гас.

II

Ну й куди його діти це,
зав'язати
яким кінцем,
що кричить
і зве
давно
у маленьке
твоє
вікно,

на потоки
осінніх площ
в ліхтаринний
вогненний
дощ.

І за комір
зрива,
мов Ґрант —
атраментовий груз, —
в джаз-банд...

В ресторани...
фокстрот...
вино...
чуєш —
кличе тебе вікно!?

III

А папери
скриплять,
мов крук,
в лихоманці
блідих
рук.

Кожен вексель
і кожен баннот

завріпляє
останній
шкот

на твоєму,
на кораблі,
що зривається
од землі
і до синіх
летить
нірван,
де
міжзоряний караван,

розтягнувшись
на верстви
в ряд, —
твій талан
в золотий Багдад

по срібляних шляхах
несе
забагачувати
кисет.

IV

Кожен вексель
і кожен баненот

закріплює
останній
шкот.

Це прорвавши
бурун
терпець,
заховавши
бугшприт
в комірець,

розпустивши
вітрила
пальто,
ти пливеш,
на осінній дощ,

од пусттих
сталевих
кас,
як розбитий
у шторм
баркас.

У

Як розбитий
у шторм
баркас,

од пусттих
сталевих
кас,
ти приплив
і в затоку став
„гіподромних“ столів
і лав,
де на кониках
лютих вад
возять золото
в твій Багдад.

VI

Возять золото
в твій Багдад
і в кишені
Шахразад.

Ось одна
за столом
стає,
твое серце
й баненоти
п'є,

і, закоханий
в ню

дивак,
ти
останній кладеш п'ятак.

І останній п'ятак твій б'є
елегантним жестом
круп'є.

VII

На твоєму обличчі
— піт,
на твоєму обличчі
— лід.
Це останній твій рух і
— хід,
це загуба юнацьких
— літ!

Розпадається
твій баркас:
до рахунків,
гросбухів,
кас

не вернутись тобі уже,
як одрізаному
ножем...

VIII

Сипле золотом
осінь
в сквер...
— Ну й куди його йти
тепер!..

Стогне вітер
і на траву
од алеї
жбурля
жорству...

— Ну й куди його йти
тепер?!

XI

Тихий постріл
...і револьвер...

X

...Пахне
золотом
сквер...

ВСЕ НА СВОЄМУ МІСЦІ:

Баляда про басмача Мамета-Абдулу	5
Баляда колоніальних вправ з англійської мови	9
Баляда про зайві очі	11
Затишна баляда серед бамбуку	18
Баляда про „Веселого Рожера“	21
Баляда з одрубаним хвостом	24
Баляда про контрабанду	27
Баляда про Летючого Голляндця	30
Баляда про честь матроса	35
Баляда про короткозоре Ельдорадо	37
Баляда про остаточно короткозоре Ельдорадо	40
Баляда про червоних фронтовиків	44
Баляда про двозначну волошку	47
Баляда про осіннього касира	49

КНИГИ ОЛЕКСИ ВЛИЗЬКА

(вірші)

1. „За всіх скажу“.

Маса. 1927. Стор. 61. Ціна 65 коп. Тир. 1.000.
Відзначено ювілейною премією Наркомосу, ім.
10-ліття Жовтня. (Розпродано).

2. „Поезії“.

ВУСПП. 1927. Стор. 54. Ціна 45 коп. Тир. 3.000.
Друге видання „За всіх скажу“. (Розпродано).

3. „Живу, працюю“.

ДВУ. 1929. Стор. 200. Ціна 2.50 коп. Тир. 2.000.

4. „Рейс“.

Бібліотека газети „Пролетарська Правда“. 1930.
Стор. 44. Тираж 33.000. (В продажу нема).

5. „Hoch Deutschland!“

ДВУ. 1930. Стор. 76. Ціна 1.50 коп. Тир. 2.000.

6. „За всіх скажу“.

Третє видання. ДВУ. 1930. Стор. 66. Ц. 25 коп.
Тираж 5.000.

КНИГОСПІЛКА

Харків, Горяїнівськ. пр., 2; Київ, вул. Воровського 48.

ЛІТЕРАТУРНА БІБЛІОТЕКА

Бордуляк Т.—Оповідання	1	крб. — к.
Винниченко В. — Вибрані твори 2 вид.	1	„ 20 „
Винниченко В. Записки Кирпатого Ме- фістофеля. Вст. стаття А. Річицького 2 вид.	1	„ 50 „
Квітка-Основ'яненко Г. — Вибрані твори, т. I. Ред. і вст. ст. А. Шамрая 2 вид.—		„ 70 „
Квітка-Основ'яненко Г. — Вибрані твори, т. II. Ред. і вст. ст. А. Шамрая 2 вид.—		„ 60 „
Квітка-Основ'яненко Г. — Пан Ха- лявський. Роман на 2 част. Ред. М. Риль- ського. Перекл. і вст. ст. В. Білого	1	„ 20 „
Кобилянська О. — Новелі. Редакція і вступна стаття Б. Якубського	—	„ 85 „
Кобилянська О. — Земля. Повість. Вст. стаття П. Филиповича 2 вид.	1	„ 50 „
Котляревський І — Енеїда. Редакція і вступна стаття І. Айзенштока 2 вид.	1	„ 30 „
Кропивницький М. — Вибрані твори. Ред., ст. і примітки П. Руліна	1	„ 25 „
Куліш П. — Поезії. Вибір, редакц. і стаття М. Зерова	—	„ 90 „
Куліш П. — Чорна Рада. Хроніка 1663 р.	1	„ — „
Маковей О. — Вибрані твори. Ред. та вст. стаття Р. Заклинського	1	„ 20 „
Мартович Лесь — Вибрані твори. Ред. та вступна ст. М. Могилянського	1	„ 10 „
Мирний П. — Лихо давнє і сьогочаснє. Ред. та вст. стаття Б. Якубського	—	„ 75 „
Мирний П. — Хіба ревуть воли, як ясла повні. Роман на 4 част. Ред. та вступна стаття Б. Якубського	1	„ 20 „
Нечуй-Левицький — Вибрані твори. Вибір і вст. стаття Є. Кирилюка	—	„ 70 „

Нечуй-Левицький І. Микола Джеря — крб.	75 к.
Олесь О. — Вибрані твори. Редакція та вступна стаття П. Филиповича	1 „ — „
Олесь О. — Вибрані твори. Лірика. Драмат. етюди. Ред. та вст. ст. П. Филиповича	— „ 70 „
Поети пошевченківської пори. Ред. і вступна стаття М. Зерова	— „ 75 „
Прозаїки 90-900 рр. т. I. Редакція та вступна стаття Ів. Миронця	— крб. 75 к.
Прозаїки 90-900 рр. т. II. Редакція та вступна стаття Ів. Миронця	— крб. 90 к.
Рання українська драма. Ред. і вступна стаття П. Руліна	1 „ 60 „
Свидницький А. — Люборацькі. Сімейна хроніка на 2 част. Ред. та ст. М. Зерова 2 вид. (друк.)	
Свидницький А. — Оповідання. Ред., вст. стаття і примітки М. Зерова	1 „ 10 „
Стороженко О. — Вибрані твори. Ред. і вст. стаття А. Шамрая	1 „ 50 „
Тесленко А. — Вибрані твори. Вибір і вст. стаття Ів. Миронця	— „ 70 „
Федькович О. — Вибрані твори, Ред., вст. стаття й прим. Р. Заклинського	1 „ 40 „
Франко І. — Борислав сміється. Повість. Ред. С. Пилипенка. Ст. О. Дорошкевича	1 „ 50 „
Черемшина М. — Село вигибає. Вибрані оповідання. Ред. і вст. ст. М. Зерова	1 „ 25 „
Черемшина М. — Вибрані твори. Ред. і вступна стаття М. Зерова	1 „ 30 „

СУЧАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО.

Антоненко-Давидович — Синя во- лошка. Оповідання	1 крб. — к.
Бажан. — Поезії	1 „ 25 „
Бузько Д. — На світанку. Оповідання	1 „ — „
Бузько Д. — „Голляндія.“ Роман з життя сіль-госп. комуни	1 „ 50 „
Вігдорович П. — Сталеве серце. Роман	2 „ 50 „

